

1904-04-18

AFSENDER

Johan Rohde

MODTAGER

Emil Hannover

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Dansk

Arkivplacering:

Den Hirschsprungeske Samling

TRANSSKRIFTION

[Tilføjet med blyant af Hannover

øv. th.:] Rohde

18 . IV. 1904

Via di Monte Tarpeo 69

Roma.

Kjære Ven.

Som De ved har jeg den uheldige Vane, naar jeg er paa en længere Rejse at vente med at sende mine Venner de dem tilkommende Breve, til jeg allerede begynder at tænke paa Hjemrejsen. De har saa ofte erfaret dette, at De næppe forundrer Dem over ikke hidtil at have hørt fra mig, og min lange Taus=[hed] vil De ikke udlægge som Ligegyldighed ligeover for en trofast gammel Ven. — Deres Brev til min Hustru og mig efter vort Bryllup blev ikke slaaget i Hartkorn med de hundrede andre Breve, det kom i Bunke med, kan jeg forsikre Dem.

[2]

Jeg hørte forleden Dag tilfældig paa anden Haand en Ytring af en af mine gamle danske Venner om, at man ikke vidste, hvad der nu var at skrive til mig, thi jeg var efter mit Bryllup bleven en hel anden. Den nævnte Ven eller, for at være oprigtig, Veninde kunde saamæn godt have skrevet mig til alligevel; hendes Brev vilde ganske vist ikke som tidligere være bleven modtagen af en gammel ulykkelig Ungkarl, men den Omstændighed at Adressaten, siden hun sidst saa ham, var bleven en lykkelig Ægtemand behøvede jo dog ikke at forandre alle hans Forhold og navnlig ikke alle de gamle Venskabsforhold.

d. 4 Maj.

Jeg har i Mellemtiden ligget af den grimme romerske Feber og længe efter gaaet omkring som en uduelig Reconvalescent; nu er jeg igjen begyndt at kunne arbejde og finder mig helt frisk og fortsætter dette

altfor forsinkede Brev.

Hvad jeg altsaa vilde sige Dem, kjære Hannover, er dette, at selv om De nu slet ikke har hørt fra mig i den lange Tid, jeg har været borte, og selvom

[3]

De nu ikke til Gjengæld faar et Brev paa 56 Sider som i gamle Dage, saa nærer jeg virkelig de samme varme Følelser for Dem som tidligere; jeg er glad og stolt over i Dem at have en trofast Ven, som jeg véd er glad, om jeg gjør noget godt; der er nu ikke mange af dem, som jeg bryder mig om, der har haft saa gode Meninger om mig som Dem. —

Vi boer her i Rom paa den gamle Klippe, der saa ofte før har huset mig, i den selv samme Lejlighed, som jeg beboede, da jeg for første Gang for en halv Snes Aar siden kom til Rom.

Her er som altid vidunderlig og dennegang for mig mere end nogensinde. — Hvor ofte har jeg ikke ønsket, at jeg kunde have set Dem træde ind her i vore smaa Stuer, hvor Vinduer og Døre vender ud til den smukkeste Udsigt i Verden, og hvor vi en Gang imellem ser gode Kunstnere og Kunstvenner dele Stedets Herlighed med os. Hvorledes tror De ikke det vilde have glædet mig, der føler mig som en gammel civis Romanus at modtage Dem her i Rom og gaa omkring og vise Dem de mange skjulte Skatte, som jeg

[4]

synes at have for mig selv og mine Venner. —

Jeg havde egentlig saa smaat tænkt mig, at jeg dennegang skulde opleve det, da min Hustru og jeg egentlig havde ment at skulle blive længere Tid hernede; — en forventet lykkelig Begivenhed kalder os imidlertid hjem før Tiden; vi faar da haabe at en anden Gang Vejen til Rom maa staa os aaben paa samme Tid. — der er nu engang intet bedre og skønnere Sted.

Hvad jeg ellers har oplevet siden sidst?

Ja der er jo først og sidst det, at jeg er bleven gift, og ud over det er der egentlig intet særligt mærkeligt eller i hvert [Fald] ikke noget særligt forskjelligt fra, hvad jeg tidligere har oplevet.

Vi tog herved over Weimar, der skuffede os noget, besøgte saa vor lige udmærkede Ven Grønvold i Tirol, kørte over Verona, Ravenna og Rimini til Pesaro. Herfra gik det paa Bukken af

[5]

II

en gammel Diligence — en yderst fornøjelig gammeldags Rejse — til Urbino, hvor vi boede nogle Dage. Her var ganske dejligt, skjønt Byen, hvad Kunsten angaar, beredte mig en stor Skuffelse. Her var saa godt som intet. Jeg havde i hvert Fald ventet mig noget af Arkitekturen — blant andet af det vidt berømte Slot, som viste sig at være en kjedelig, skrumlet Renaissancekasse, uden virkelig gode og fine Forhold; ikke en eneste god gammel Kirke, og en Karikatur af en Malerisamling. Jeg havde blant andet glædet mig til at se noget af den gamle Sanzio, som jo har et yderst vindende lille Drengeportræt i Colonna-Samlingen her i Byen, men det var kun sørgelig at se ham i Urbino, og Sønnen var der ikke den mindste Lap af.

Derimod var der i et Sakristi i en lille Kirke en Ruin af et Billede af Piero della Francesca, som i hele sin Ødelæggelse dog var saa skjønt, at det vel næsten var den lange Rejse værd.

[6]

Det mindede i Kompositionen ikke saa lidt om Mantegna. Tre unge Mænd staar i Forgrunden lige op og ned, som Baggrund en strængt tegnet klassisk Arkitektur. Der er ikke noget dramatisk i Situationen, ikke megen Følelse i Billedet men der er en Sødme i Farven, en Holdning i Linjerne, en saa gennemført kunstnerisk

Dannelse og artistisk Følelse, og at jeg ikke kunde blive træt af at vende tilbage til det.

—Naar man til daglig vader til op over Ørerne i Bondemaleri — baade gammelt og nyt — er det velgjørende at se en saa afklaret Kunst — de kjølige graa og lilla Toner i dette Billede glemmer jeg aldrig. — Desværre er det stærkt molesteret.

Et stort tørt Billede, kun forestillende en Bygning med mange Vinduer og en Plads foran af samme Piero, hænger i Slottet; det er kunsthistorisk interessant. Det burde anskaffes af et af de moderne Kunstcentrer[?] og hænges op som [7]

pædagogisk Anskuelsesbillede for at lære de unge Malere Respekt for den mest elementære Tegnekunst.

Men er her ikke megen Kunst[,] er Naturen her omkring til Gjengæld saa meget smukkere og nogle Dages Ophold i det hyggelige lille Hotel med Udsigt udover "Markernes" frugtbare Bakker maa De unde Dem, naar De igjen gaar over Alperne.

—

Over Foligno gik vi med Jernbanen til Civita Castellana, hvorfra vi tog en Vetturini for paa den gode gammel Dags Maade at komme til Rom. To Dages herlig Kjørsel over Campagnen igjennem det bedaarende Nepi, og Søndag Eftermiddag kjørte vi saa ind igjennem Porta del Popolo[.]

Her i Rom har vi levet forholdsvis stille paa vor Klippe, om Dagen har jeg malet i Campagnen og om Aftenen har vi paa Osteriet truffet en lille Kreds af skandinaviske Venner, Clements, Viggo Johansens,

[8]

Philipsen, E[i]lif Petersen, Thorvald Erichsen, og nu sidst Joakim Skovgaard og Tor Hedberg.

Vinteren er jo her længst forbi og Varmen allerede

stærk, saa vi tænker saa smaat nu snart at tage lidt ud i Bjergene inden Hjemrejsen mod Nord begynder, og saa engang ved Midsommertid har De os formodentlig igjen derhjemme; men inden den Tid kunde De glæde mig ved at lade mig høre fra Dem — De er jo ikke af Dem, der betaler med samme Mønt, vel?

Forhaabentlig lever De som Deres Hustru og Smaapiger vel og jeg beder Dem alle modtage de venligste Hilsner fra min Hustru og Deres hengivne
Johan Rohde

18. IV. 1904.

Rohrd

Via di Monte Tarpeo 69

Roma.

Kjære Ven.

Som De ved har jeg den uheldige Vane, naar
jeg er paa en længere Rejse at vende med at
sende mine Venner de ~~den~~ kommende Dage
til jeg allerede begynder at tænke paa hjem-
reisen. De har saa ofte sparet paa, at
De næppe forvinder Dem over ikke hvidt
at have hørt fra mig, og min lange Tavs-
hed De ikke udtrykke som Ligegyldighed
higens for en trofast gammel Ven. — Der
no Brev til min Hustru og mig efter vor
Dagtur blev ikke sendt; Hælleorn med
de hundrede andre Dine, der kom i Brev-
ke med, kan jeg forsiere Dem.

Jeg hørte forleden Dag klopelyd; paa anden Haand en
Gjening af en af mine gamle Dancker Venner om, at
man ikke vidste, hvad der var at deris til mig;
thi jeg var efter mit Bryllup bleven en hal anden.
Den nævnte Ven ikke, for at var oprigtig, Veninde
kunde saamen god han skrevet mig lit alligevel;
hendes Onse vilde ganske vist ikke som tidligere var
bleven modtager og en gammel ulykkelig Ulykkelig,
men den Omkostning af Adressaten, som hun
sidst saa ham, var bleven en lykkelig Olykkelig
behindt paa sig ikke at forandre alle hans For-
hold og navnlig ikke alle de gamle Venkabsfor-
hold.

2. 4 maj.

Jeg har i Mellemtiden ligget af den grimme romerke
Febes og kenge efter gaar omkring som en udræbt
Reconvalescent; men er jeg igjen begyndt at kunne
arbejde og finder mig helt frisk og fortsætter det
altfor forsinkede Onse.

Skand er altsaa vist sagt Dem, kjen Hannover,
at dette, at selv om De nu det ikke har holdt for
mig i den lange Tid, jeg har ventet toke, og selvom

De nu ikke, til Gjengæld faar i Dem paa 56
Sider som i gamle Dage, saa naar i sig vistnok de
sammen varme Følelser for Dem som tidligere; i
er glad og stolt over i Dem at have en trofast
Ven, som i sig er glad, om i sig er meget godt;
de er nu ikke mange af dem, som i sig bryder
sig om, der har haft saa gode Mæringer om mig
som Dem. —

V: hvor her i Rom paa den gamle Klippe, der
saa ofte for har været mig, i den selv samme
Ligthed, som i sig betød, da i sig for første Gang
for en halv Snes Aar siden kom til Rom.

Her er som altid indimellem og den gang for mig
men ind og ude. — Hvor ofte har i sig ikke
ønsket, at i sig kendt have set Dem træde ind
her i det gamle Hus, hvor Vindue og Dør
vender ind til den smukkeste Udvej i Verden,
og hvor vi i Gang i den selv ser god Kunst
og Kunsternes del: Heres Herlighed om det.
Hvorledes tror De ikke det vilde have været
mig, de føle mig som en gammel cinis Roma-
nis at møde Dem her i Rom og gøre omkring
og vide Dem de mange skjulte Skatte, som i sig.

siges at han for mig selv og mine Venner. —
Hj hændt egentlig saa smaat Tredt mig, at i,
Dunnegey skulde opleve det, da min Husker og
i, egentlig hændt omst ad skulde blii beuget
Tid herud. — en foruudt lykkelig Begivenhet
skulde os imidlertid tjene for Tiden; vi
haar da haarte et en anden Gang Vjere til
Rom men staa os andre paa samme Tid. — De
er vi mig indet beten, og igjen en Sted.

Har du ogsaa oplevet siden sidst ?

Ja der er jo først og sidst det, at i er bleuen
gift, og ind os der er der egentlig indet særligt
omstehing eller i hændt indet noget særligt for sig selv
for, hændt i tidligere har oplevet.

Vi tog hændt os Weimar, der skulde os noget,
hos sig saa vi lige indmædte Ven Gornvold i
Tind, tjente os Verona, Ravenna og Rimini
vi til Pesaro. Skulde give det paa Bülken af

II

en gammel Diligence - en yderst fornøjelig
gammelbygs Rejse - til Urbino, hvor vi boede
nogle Dage. Her var ganske dygtigt, og hans Dyr,
hans Kunstens angaar, brakte mig en stor Skat
fuld. Her var som godt som intet. Jeg havde
i hans Fald været mig noget af Arkitektens -
blant andet af det vidt berømte Slot, som vist
sig at være en dygtig, skønnet Renaissance-
Masse, uden vistnok godt, fine Forhold; ikke
en eneste god gammel Kirke, og en Karikatur
af en Malersamling. Jeg havde været andet
glemt mig til at se noget af den gamle
Sanzio, som jo har et yderst vindingt alle
Drappebilleder:珂enna - Samlingen her: Dy-
en, men det var ikke sørget at se ham i
Urbino, og Sørensen var der ikke, den mindste
Laps af.

Dermed var der i det Faktiske i en liden Kirke
en Ruin af et Dillest af Piero eller Francesco,
som i hele sin Pøbelvæsen dog var som skjønt,
at det vel næsten var den lange Rejse værd.

Det mindede. Plompe, bioner ikke saa lidt om
Mandlyer. Tus evig Mand vides i forgrunden
lige op og ned, som Daggrind i brede tegne
klassiske Aestetikke. De er ikke noget drama-
tisk, Situationer, ikke nogen Følelse; Dilledes
men de er en Lørdag i Tårn, en Hølsning
i Løjseren, en saa gennemført Kinstersnit
Dannelse og æstetisk Følelse, og er i ikke
kunne bliu troet og er vandre tilbage til det.
- Naar man til dagis vander til op over Fjæren
i Bondermaleri - bade gammel og nyt -
er det velgjørende at se en saa ren afklar
Kunst - de kjolede grøn og lilla Toner i
dette Dilled glæmmer i alder. - Desvær-
re er det stadig uinteressant.

Et stort tørt Dilled, sine fortællende en Dagg-
ning med mange vinduer og en Pæns foran
af samme Pæns, hængt i Støttet; det er Kinst-
historisk interessant. Det bærer anskaffer af
et af de moderne Kunstcenter og hængt op som

pedagogisk Anskuelsesbilled for at læse de unge
Malere Respect for den med elementar Tegne-
Munst.

Men er her ikke enge Kunst er Naturen her omkring
hij Gyngead saa meget smukke og meget Dags
Opførelse i det byggede lille Høst med Udsej ud-
over "Malerens" frivillig Barthe om de end
Den, naar De igjennem gaa over alperne.

One Foligens gik vi med Jernbanen to Co-
nta Castellana, herfra vi tog en Veturin for
den den gode gaa med Dags Maade at
komme to Rom. To Dags herij Kjøret
over Campagna igjennem de betydelige
Mepi, og Søndag Eftermiddag kjørte vi den
ind igjennem Porta del Popolo

Her i Rom har vi læst forholdsvis stille
per ved Klippe, om Dagen har ig malet
Campagna og om Alperne har vi den
Osteris træffet en lille Kreds af skander
næsten Venner, Clements, Viggo Johannsen

Philippson, Elif Petersen, Thomas Enchou
og min siest Jacobus Skovgaard og Tor Hedberg

Vinteren er id her langt forbi, Varmen allerede
stærk, saa er heres saa smaat nu smalt at tage
lidt til i Djergue inden Hjemrejsen med
mod bygerne, og saa engang nu midt om-
mest her De er formentlig i jagen den
hjemme; men inden den Tid kunde De
glæde mig med at høre omg hin fra Dem
- De er id stik af Dem, der beholder med
saaam Mænd, vel?

Forskræmt lever De som Dem Hænder
og Smaspijs vel og is her Dem alle
mulige de endelige Steder fra min Hænder
og Dem hengive
Jonas Vade